Nd. **287. Viðauka- og breytingartillögur**

við frv. til stjórnarskipunarlaga o. s. frv. á þingskj. 228.

Frá Jóni Þorkelssyni og Bjarna Jónssyni frá Vogi..

1. Á undan 1. gr. á þingskj. 228 komi ný grein, er verði

1. gr.

1. gr. stjórnarskrárinnar orðist svo:

Málefni þau, er stjórnarskrá þessi tekur yfir, eru þau, er nú greinir:

1. Borgaralög, refsilög og dómsmálefni, er að þeim málum hníga.
2. Lögreglumálefni.
3. Kirkju- og kenslumálefni.
4. Lækna- og heilbrigðismálefni.
5. Sveita- og fátækramálefni.
6. Vegir og póstgöngur.
7. Landbúnaður, fiskiveiðar, verzlun, siglingar og aðrir atvinnuvegir.
8. Skattamál beinlínis og óbeinlínis.
9. Þjóðeignir, almenningsstofnanir og sjóðir.

Löggjafarvaldið er hjá konungi og Alþingi í sameiningu, framkvæmdarvaldið hjá konungi, og dómsvaldið hjá dómendum.

Hæstarétti Danmerkurríkis er falið æðsta dómsvald í framangreindum málum, þar til önnur skipan verður þar á gerð.

(Greinatalan breytist samkvæmt þessu).

2. 1. gr. á þingskjali 228 falli niður, en í staðinn komi svolátandi grein, sem verði

2. gr.

Í stað 1. gr. í stjórnarskipunarlögum frá 3. okt. 1903 (2. gr. stjórnarskr.) komi:

Konungur hefir hið æðsta vald yfir málefnum þeim öllum, er talin eru í 1.—9. lið 1. gr., með þeim takmörkunum, sem settar eru í stjórnarskrá þessari, og lætur hann ráðherra Íslands framkvæma það. Landssjóður greiðir laun ráðherra, svo og kostnað við ferðir þeirra á konungsfund.

3. Framan við 4. gr. á þingskjali 228 komi:

Fyrir orðin. »Engan má skipa ... innborinna manna« komi: Engan má skipa embættismann á Íslandi annan en Íslending, nema hann hafi fæðingjarétt eftir þeim lögum, er alþingi hefir sett og samþykt.

4. Fyrir orðin: »Önnur málsgrein 4. gr.« í upphafi 4. gr. á þingskj. 228 komi: Önnur og þriðja málsgrein 4. gr.

5. Fyrir orðin: »neðri deild alþingis« í 2. l. 5. gr. á þingskj. 228 komi: alþingi.

6. Fyrir orðin: »er hún var rofin« í 3. l. sömu greinar komi: er það var rofið.

7. 7.—9. gr. á þingskjali 228 falli niður, en í þeirra stað komi svo látandi 3 nýjar greinar, sem verði 8., 9. og 10. gr. (samkv. áður breyttri greinatölu),

8. gr.

Á alþingi eiga sæti 40 alþingismenn, og séu þeir allir þjóðkjörnir. Kosningarnar gilda venjulega 6 ára tímabil. Tölu þingmanna og lengd kjörtímabils má breyta með lögum. Deyi nokkur eða fari frá af þeim, er kosnir eru meðan á kjörtímanum stendur, skal kjósa til þingsetu fyrir það tímabil, sem eftir er af kjörtímanum.

Kjördæmum landsins skal skipa með lögum.

9. gr.

Alþingi skiftist í tvær deildir, efri þingdeild og neðri þingdeild. Í efri deildinni eiga sæti 14 þingmenn, í neðri deildinni 26. Þó má breyta tölum þessum með lögum.

10. gr.

Þingmenn til efri deildar kýs alþingi í heild sinni með óbundnum kosningum úr flokki alþingismanna fyrir allan kjörtímann, í fyrsta sinn, er það kemur saman eftir að nýjar kosningar hafa farið fram. Verði, meðan á kjörtímanum stendur, nokkurt sæti laust í efri þingdeildinni, þá ganga báðar þingdeildirnar, þegar búið er að kjósa nýjan alþingismann, saman til þess að velja mann í hið lausa sæti fyrir þann kjörtíma, sem eftir er.

8. Orðin »og sé fjár sins . . . . endurgoldin« í niðurlagi fyrri hluta 10. gr. á þingskj. 228 falli niður.
9. Framan við 11. gr. á þingskjali 228 bætist ný málsgrein:
   2. töluliður 18. gr. stjórnarskrárinnar orðist svo:
   2. hefir að minsta kosti í síðustu 2 ár verið heimilisfastur á Íslandi.
10. Aftan við 11. gr. á þingskj. 228 bætist ný málsgrein:
   Dómendur í æðsta dómstóli hér á landi eru ekki kjörgengir.
11. 12. gr. á þingskj. 228 falli niður.
12. Fyrir orðið »forseti« í annari málsgr. 13. gr. á þingskj. 228 komi: »konungur«.
13. 17. gr. á þingskjali 228 falli niður.
14. 10. gr. stjórnarskipunarlaga frá 3. okt. 1903 falli niður, en í staðinn komi svo látandi ný grein (á undan 18. gr. á þingskj. 228):
   Ráðherrar eiga samkvæmt embættisstöðu sinni sæti á Alþingi, og rétt eiga þeir á að taka þátt í umræðunum eins oft og þeir vilja, en gæta verða þeir þingskapa. Atkvæðisrétt hafa ráðherrar því að eins, að þeir sé jafnframt þingmenn.
15. Orðin: »en gjalda skal hann . . . í landinu« í 19. gr. á þingskj. 228 falli niður.
16. 60. gr. stjórnarskrárinnar orðist svo:
   Sérréttindi, er bundin sé við nafnbætur og lögtign, má eigi lögleiða. Svo óg má enginn maður hér á landi bera neinar orður né titla, er konungur og landsstjórn veiti mönnum,
17. 21. gr. frumv. á þskj. 228 orðist svo:
   Nú samþykkir Alþingi að gera breyting á sambandinu milli Íslands og Danmerkur, og skal þá leggja það mál undir atkvæði allra kosningarbærra manna í landinu, og skal atkvæðagreiðslan vera leynileg.
18. Fyrir: »Ákvæði um stundarsakir« á þingskj. 228 komi svo látandi bráðabirgðaákvæði:
   Þegar er stjórnarskipunarlög þessi hafa verið staðfest af konungi, fellur niður umboð allra þingmanna, og skal þá stofna til nýrra almennra kosninga, samkvæmt þeim lögum, sem sett hafa þá verið um nýja kjördæmaskipan.

Fylgiskjöl.

I.

Skoðun A. F. Kriegers dómsmálaráðherra Dana á merking hinna svo nefndu stöðulaga frá 2. jan. 1871.

[Rigsdagstidende. Forhandlinger paa Landstinget, 1870—1871, 825.—826. dálkur].

Under disse Omstændigheder vil det sees, hvormeget jeg maa paaskjönne, at Sagen er bleven taget, som den blev tagen af det ærede kongevalgte Medlem[1]), idet den her foreslaaede Lov betragtes som en rigtig og naturlig Afslutning af hele den Række af Forhand-

1) Þ. e. J. C. H. Fischer.

linger, der have fundet Sted. Naar jeg siger: Afslutning, mener jeg dog naturligviis kun en relativ Afslutning af de her omhandlede Forhold, hvis endelige Afgjörelse jo ikke kan finde Sted blot ved en Lov, vedtagen af Kongen og Rigsdagen.

II.

Mótmæli Alþingis 1871 gegn stöðulögunum svo nefndu.

[Alþingistíðindi 1871, II, 556—558, 634].

1. Þingið getur ekki viðurkent, að lög 2. janúar 1871 séu bindandi fyrir Ísland eins og þau liggja fyrir.
2. Þingið tekur fyrir Íslands hönd á móti þeim 30,000 + 20,000 rd., sem eftir lögum 2. janúar 1871 eiga að greiðast úr ríkissjóði Danmerkur í hinn íslenzka landssjóð, en getur þar á móti ekki viðurkent, að öll skuldaskifti milli ríkissjóðsins og Íslands séu þar með á enda kljáð.
3. Jafnframt og þingið þannig geymir Íslandi rétt þess óskertan um framan greind atriði, ræður það allra þegnsamlegast til, að um þau verði leitað (eftir nauðsynlegan undirbúning) samkomulags við Íslendinga á sérstöku þingi hér á landi, er hafi fult samþyktaratkvæði fyrir þjóðarinnar hönd.